

Boomvalk *Falco subbuteo* predeert Laatvlieger *Eptesicus serotinus*

Marcel R. Langevoort

Afgelopen zomer (2004) vond ik op het nest van een Boomvalk prooiresten van vleermuizen. In de periode van 6 juli tot en met 6 augustus trof ik één kop en vier linker- en rechtervleugels van een vleermuis aan. Bij determinatie bleek de kop onmiskenbaar van een laatvlieger. De vleugels waren wat moeilijker op naam te brengen, maar leken toch eveneens alle van een laatvlieger te zijn.

Genoemd paartje Boomvalk had een nest met vier jongen in een vliegden op 12 m hoogte op de Rollekootse Heide (Amersfoortcoördinaten: 191.05-478.55). De Rollekootse Heide is een heideveldje van ongeveer 14 ha, gelegen aan de noordoostkant van de Koninklijke Houtvesterij Het Loo. Het heideveld wordt omringd door een gevarieerd bos met grove den, eik, beuk, douglas, lariks en berk. Ongeveer 1 km ten zuidwesten van het heideveld ligt het buurtschap Niersen, waar zo'n 20 huizen in een kleinschalig, zeer afwisselend cultuurlandschap zijn gelegen. Graslandjes, houtwallen, kaalkap, akkers en bos liggen rondom het bosreservaat "de Motketel" (120 ha). De Motketel is gedeeltelijk een oude bosgroeiplaats, een klein deel van de bomen (voornamelijk beuk) is c. 120 jaar oud.

Laatvliegers zijn grote vleermuizen (gewicht 14.4-33.5 gram) en hebben een spanwijdte van 31-38 cm. Ze hebben een grillige vlucht met trage vleugelslag. Laatvliegers pakken hun prooi in het openluchtruim. Ze foerageren in open en half-open gebieden, altijd op enige meters afstand van obstakels en begroeiing. Dorpen en in mindere mate stadsranden vormen de kern van waaruit laatvliegeres zich verspreiden over het omringende landschap. Vanaf 30 tot 40 minuten na zonsondergang verlaten de dieren hun verblijfplaats. De duur van een foerageervlucht hangt af van de temperatuur. Meestal duurt een vlucht één tot enkele uren, maar als het kouder is dan 8-10°C keren ze als snel terug naar hun onderkomen. Voedselvluchten in het vroege voorjaar en de late zomer duren dus korter dan in de kraamtijd (half juni- half juli). In warme nachten keren ze pas in de vroege ochtend terug en vertonen dan soms massaal zwermgedrag. De laatvlieger in Nederland is een uitgesproken bewoner van gebouwen. Kraamkolonies bevinden zich op veelplaatsen in woonhuizen en kerken, soms ook in boerderijen. De soort maakt vooral gebruik van nauwe ruimten. Plekken onder daken, vooral bij schoorstenen, zijn favoriet. Veder bevinden zich veel kolonies in spouwmuur.

Over de prooikeus van Boomvalken is redelijk wat bekend (overzicht in Sergio *et al.* 2001). Het is een echte vogeljager, die zijn prooien voornamelijk in open terrein en in de open lucht bemachtigt. Zoogdieren worden weinig gepakt, en dan vaak in de vorm van vleermuizen (Bijlsma 1980, Haensel & Sömmer 2002, Sergio *et al.* 2001). Onder de gepakte vleermuissoorten overweegt de Rosse Vleermuis *Nyctalus noctula*, daaren-

tegen weinig Laativliegers (de Bethune 1990, Bekker & Mostert 1991, Haensel & Sömmer 2002). Gezien het terreingebruik van Laativliegers en de jachtwijze van Boomvalken is het niet verbazingwekkend dat de eerste door de laatste wordt gevangen, ondanks het verschil in het tijdstip van voedselzoeken door beide soorten. Ik ben benieuwd of er mensen zijn die soortgelijke waarnemingen hebben gedaan.

Dank

Graag wil ik Frans Bosch bedanken voor zijn hulp bij het determineren van de prooien.

Summary

Langevoort M.R. 2005. Eurasian Hobby *Falco subbuteo* catches Serotine *Eptesicus serotinus*. De Takkeling 13: 91-92.

During visits to a nest of a Eurasian Hobby in the central Netherlands (heathland, surrounded by woodland and small villages) between 6 July and 6 August 2004, the head, four left wings and three right wings of bats were recorded. The head unmistakably belonged to a Serotine, the wings probably too. The nest site with 4 chicks was located on a heath of 14 ha, about 1 km southwest of the small village of Niersen, part of small-scale farmland with fields, hedgerows, clear-fellings and woodland.

Literatuur

Bekker J.P. & Mostert K. 1991. Predatie op vleermuizen in Nederland. Lutra 34: 1-26.

De Bethune G. 1990. Boomvalk *Falco subbuteo* vangt Laativlieger in volle vlucht. Oriolus 56: 142-143.

Bijlsma R. 1980. De Boomvalk. Kosmos, Amsterdam/Antwerpen.

Haensel J. & Sömmer P. 2002. Taggreifvögel erbeuten Fledermäuse und Flughunde - Versuch einer Gesamtübersicht - und neueste Erkenntnisse zur Fledermausjagd der schnellsten Falken in Deutschland. Orn. Jber. Mus. Heineanum 20: 99-142.

Sergio F., Bijlsma R.G., Bogliani G. & Wyllie I. 2001. *Falco subbuteo* Hobby. BWP Update 3(3): 133-156.

Adres: Hommelbrinkstede 48, 8171 JB Vaassen.